

Orosháza, 1912. február 10. – Budapest, 1973. december 3.

Apai ágon román, anyai ágon magyar család leszármazottja. Apja béres volt, 1914 szeptemberében a szerb fronton elesett. Özvegye cselédasszonyként nevelte fel gyermekeit. Fia Orosházán járt elemi és polgári iskolába. Ezután Kiskunfélegyházán végezte el a tanítóképzőt, 1932-ben szerzett tanítói oklevelet. Nem kapott állást, ezért felutazott a fővárosba, ahol több foglalkozást is kipróbált: volt napszámos, könyvügynök, lapkihordó és kovács segédmunkás; végül 1934-ben újságíró lett. Neve szociográfiai művei és országjáró riportjai révén vált ismertté. A népi írók két műve – A legnagyobb magyar falu c. szociográfia és Az egy parasztszalád története c. regénye – megjelenése nyomán felfedezték fel, és maguk közé fogadták. 1936-tól egy esztendőn át Vértess Györggyel a Gondolat című lapot gondozta, majd 1941 és 1944 között munkatársa lett a Kis Újságnak. 1938-tól a német megszállásig a népi írók lapját, a Szabad Szót szerkesztette. 1932-ben tagja lett az illegális kommunista pártnak. A következő évben letartóztatták, két hónapot a Gyűjtőfogházban raboskodott, majd hazatoloncolták Orosházára, ahol öt évre rendőri felügyelet alá helyezték. Íróváráival együtt jelentős szerepe volt a Márciusi Front 1937. évi megszületésében. Részt vett 1939. június 29-én Makón a Nemzeti Parasztpárt magalakításában is. 1942-ben a Magyar Történelmi Emlékbizottság egyik alapítója. Előadást tartott az 1943. nyári balatonszárszói konferencián. A német megszállás és a nyilas uralom hónapjaiban az ország különböző helyein bujkált, majd Budapesten érte meg a felszabadulást. 1945 kora tavaszától az 1956-os forradalomig a magyar belpolitikai élet egyik gyakori szereplője. Ezekben az években saját népi írói múltjától is elhatárolódott. A Nemzeti Parasztpárt egyik alelnöke, a különböző nevet viselő szűkebb vezető testületek tagja a párt 1949-es elszorvasztásáig. 1945. április 2-től Budapest képviselőjében lett tagja az Ideiglenes Nemzetgyűlésnek; élete végéig minden törvényhozási ciklusban képviselő maradt; 1945. november 4-i nemzetgyűlési választásokon a parasztpárt Borsod-Gömör, Zemplén és

Abaúj

listáján, 1947. augusztus 31-étől Szabolcs és Szatmár-Bereg megyei választókerületben szerzett mandátumot. 1958. november 16-án a Hazafias Népfront Békés megyei listájáról jutott be a törvényhozásba, 1967. március 19-étől Békés megye 8. számú egyéni választókerületében jutott képviselői mandátumhoz.

1945-től párt lapjának, a Szabad Szónak szerkesztése mellett a párt sajtó- és propagandaosztályát is irányította. A koalíciós időszakban a Budapesti Nemzeti Bizottság, majd az Országos Nemzeti Bizottság tagja. 1945-1946-ban a főváros törvényhatósági bizottságában is helyet kapott. Számos közéleti funkciója közül kiemelkedett a Magyar–Szovjet Művelődési Társaságban viselt ügyvezető elnöki és a Nemzeti Segélynél betöltött alelnöki tiszte. Bekerült a Népgazdasági Tanácsba és az Országos Szabadművelődési Tanácsba is. A kommunisták megbízható szövetségese, különösen 1947–1948-ban tett sokat azért, hogy a parasztpártban elfogadják az MKP-val való szoros szövetség irányvonalát. Tevékenyen részt vállalt a kormányzati végrehajtó munkában is. 1947 szeptemberétől 1956. október közepéig minden kormányban miniszteri posztot töltött be. 1947. szeptember 24-étől 1949. június 11-éig építés- és közmunkaügyi, 1950. február 25-ig építésügyi miniszter a második Dinnyés- és a

Dobi-kormányban. 1951. május 19-ig vallás- és közoktatásügyi, ezután 1953. július 4-ig közoktatásügyi miniszter volt. Utoljára a népművelési tárcát irányította 1956. október 27-ig. Miniszterként 1951-től ő volt az Országos Felsőoktatási Tanács elnöke is.

Az 1950-es évek első felében teljesen azonosult a kommunista pártvezetés politikájával. 1954 szeptemberében a Szabad Népből megjelent cikke a Nagy Imre fémjelezte reformok ellen indított, Rákosi irányította szektás ellentámadás nyitánya lett. A forradalom idején passzív maradt. Politikai szerepvállalásai miatt korábbi parasztpárti társai kompromittált személynek tekintették, s nem vonták be a Petőfi Párt megalakításába.

1956 novemberétől teljesen szakított a közvetlen, aktív politizálással; érdeklődése újból az irodalom, a színház és a film felé fordult. 1957 és 1959 között a Hunnia Filmstúdió igazgatója és a Kortárs című irodalmi folyóirat egyik alapító szerkesztője. Sorra jelentek meg könyvei, filmforgatókönyveket és színműveket is írt. 1959-től élete végéig ő töltötte be a Magyar Írók Szövetségének elnöki tisztét. (Korábban, 1951 és 1954 között már egy ízben volt elnök.) Főszerkesztésében jelent meg a Magyarország felfedezése című szociográfiai könyvsorozat. 1957-ben belépett a Magyar Szocialista Munkáspártba. Újból bekapcsolódott a Hazafias Népfront munkájába, 1960-tól a szervezet alelnöke volt. (1949 után a politikai szervezet jogelődjének elnökségében is szerepet vállalt) 1972-ben beválasztották a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsába.